

Sundhedsstyrelsens faglige overvejelser vedrørende forebyggelse af TBE (tick-borne encephalitis)

Sundhedsstyrelsens anbefalinger vedrørende TBE

- Sundhedsstyrelsen anbefaler generelt en opmærksomhed på at undgå flåtbid. Forebyggelse af flåtbid forebygger også andre flåtbårne sygdomme som borrelia-infektion.
- Sundhedsstyrelsen anbefaler ikke vaccination mod TBE til specifikke befolkningsgrupper. Sandsynligheden for smitte anses for at være lille, og der er kun set ganske få tilfælde af TBE-smitte i Danmark.
- TBE-vaccination kan ifølge SSI overvejes til personer, som færdes på stier i risikoområder, og jævnligt får flåter på sig, eller som færdes uden for stier i skov og krat i transmissionssæsonen fra maj til og med oktober.
- Uden for Danmark er TBE-risikoområderne især Skandinavien med de Baltiske lande, samt de centrale dele af Europa, såsom Polen, Tyskland og Østrig. Det anbefales derfor at undersøge, hvorvidt man bør vaccineres ifm. udlandsrejser.
- Sundhedsstyrelsen anbefaler en øget bevågenhed hos læger om at undersøge for TBE ved kliniske symptomer på encefalitis (hjernebetændelse). Dette gælder specielt, hvis patienter har udvist risikoadfærd ift. flåtbid, også selvom de ikke har opholdt sig i kendte risikoområder.

Baggrund

TBE (tick-borne encephalitis) skyldes et virus, som overføres gennem flåtbid. Sygdommen kaldes centraleuropæisk hjernebetændelse på dansk. I Danmark har de fleste tilfælde af TBE været forbundet med ophold på Bornholm, men siden 2018 er der også forekommet tilfælde uden for Bornholm, især i Tisvilde Hegn og enkelte andre steder i Nordsjælland. På grund af en tilsyneladende øget geografisk spredning på Sjælland samt en stigning til i alt 12 smittetilfælde i 2023, bad Sundhedsstyrelsen Statens Serum Institut (SSI) om at vurdere risikoen for TBE de kommende fem år i Danmark¹. Risikovurderingen skulle danne grundlag for, om der er behov for ændring af anbefalinger om forebyggelse af TBE, herunder behovet for vaccination i bestemte befolkningsgrupper. Dette notat bygger på oplysninger fra udvalgte dele af risikovurderingen, som Sundhedsstyrelsen tillægger særlig vægt i vurderingen af behov for forebyggende tiltag.

¹ [TBE-risikovurdering, Statens Serum Institut 2023](#)

Symptomer på TBE og prognose

Størstedelen af dem der smittes med TBE-virus får hverken symptomer og sygdom. Ca. 25 % af de smittede får influenzalignende symptomer 1-2 uger efter flåtbid. Ud af disse er det kun ganske få (5-10% af smittede), der efterfølgende udviser tegn på hjernebetændelse med hovedpine, feber og lammelser. Behandlingen går ud på at lindre symptomerne.

De fleste patienter, der udvikler hjernebetændelse, kommer sig uden varige mén. Men ca. en tredjedel kan få senfølger såsom lammelser, høretab, rystelser, eller problemer med hukommelse og koncentration. Risikoen for alvorlige komplikationer stiger med alderen, men dødsfald er sjældne. Børn bliver sjældent alvorligt syge af TBE.

Udbredelsen af TBE i Danmark og risiko for smitte

TBE er sjælden i Danmark og forventes fortsat at være det i de næste 5 år. Siden 2018 er det årlige antal tilfælde af påvist TBE-infektion i Danmark dog steget, samtidig med en øget geografisk udbredelse og nye formodede smitteområder. Studier tyder på, at hjorte over hele landet kan have været smittet med TBE, men der er usikkerheder ved de anvendte metoder. Ved et scenarie med en fordobling af niveauet af TBE i Danmark vurderer Statens Serum Institut, at der vil blive indlagt 12-25 patienter årligt. Af disse vil 5-11 patienter forventeligt være smittet i kendte risikoområder i Nordsjælland og på Bornholm. Denne vurdering tager udgangspunkt i, at det samme antal personer som hidtil er beskyttet via vaccination.

TBE forekommer indtil videre som få sporadiske tilfælde, og det er ikke muligt nøjagtigt at identificere og afgrænse grupper af personer, der er i særlig risiko. Sandsynligheden for smitte vurderes størst for personer, som udviser risikoadfærd og som ofte færdes i kendte risikoområder i de nordsjællandske kommuner og på Bornholm. Ved risikoadfærd forstås at man bevæger sig uden for stierne fra maj til og med oktober eller færdes i skov- og naturområder med vildtbestand og får flere flåtbid. Der er dog også set TBE-smitte hos personer, som ikke udviste en særlig risikoadfærd.

Overordnet set anses der at være en meget lille sandsynlighed for den enkelte person for at blive smittet med TBE-virus i Danmark og også udvikle TBE hjernebetændelse, både på nuværende tidspunkt og de kommende fem år. Sygdomsbelastningen for TBE-virus vurderes at være meget lav til lav for alle områder af Danmark.

Sundhedsstyrelsens overvejelser vedrørende vaccination og andre forebyggende tiltag

TBE-vaccination kan ifølge SSI overvejes til personer, som færdes på stier i risikoområder og jævnligt får flåter på sig, eller som færdes uden for stier i skov og krat i transmissionssæsonen fra maj til og med oktober.

For at forhindre ét tilfælde af TBE vurderer SSI, at der skal vaccineres ca. 50.000 personer, som udviser risikoadfærd. Ingen områder i Danmark opfylder i øjeblikket WHO's definition af et højrisikoområde, hvor vaccination til en større gruppe i befolkningen bør overvejes. Det er heller ikke forventningen, at det vil ske inden for de kommende 5 år.

Sundhedsstyrelsen vurderer derfor ikke, at der er grundlag for nationale anbefalinger om vaccination mod TBE på nuværende tidspunkt. Sundhedsstyrelsen lægger særlig vægt på det lave

antal tilfælde, den lave sandsynlighed for alvorlig sygdom og den begrænsede viden om alvorligheden og graden af længerevarende følger. Særligt vurderer Sundhedsstyrelsen, at der ikke er grundlag for særlige anbefalinger for vaccination af børn, da børn sjældent får et alvorligt forløb med TBE.

Sundhedsstyrelsen lægger endvidere vægt på, at det er muligt at forebygge TBE gennem generel forebyggelse af flåtbid, og at dette også forebygger andre flåtbårne sygdomme som borrelia-infektion. Borrelia-infektion er langt mere udbredt i Danmark end TBE. Sundhedsstyrelsen anbefaler derfor generelt opmærksomhed på at undgå flåtbid.

Sundhedsstyrelsens videre arbejde med TBE

Sundhedsstyrelsen formidler forebyggende råd om at undgå flåtbid på sin hjemmeside. Sundhedsstyrelsen følger endvidere udviklingen og vil løbende vurdere, om der er behov for yderligere anbefalinger fremadrettet.

Grundet den øgede geografiske udbredelse kan det være relevant med en øget opmærksomhed hos læger om undersøgelse for TBE ved symptomer på hjernebetændelse. Det gælder specielt hvis patienter har udvist risikoadfærd ift. flåtbid, også selvom de ikke har opholdt sig i kendte risikoområder. Sundhedsstyrelsen vil indlede en dialog med relevante lægefaglige selskaber for at undersøge, hvorvidt der er behov for at optimere diagnostik af TBE på tværs af landet.